

De voorzitter van de Tweede
Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Uw brief van	Ons kenmerk	Contactpersoon	Zoetermeer
	HBO/AS/2001/34573		21 september
Onderwerp	Doorkiesnummer		
Gevolgen van de nieuwe bekostiging van het kunstonderwijs			

In het Algemeen Overleg op 5 september 2001 is gesproken over de nieuwe bekostigingssystematiek van het kunstonderwijs. Daarbij is vastgesteld dat eerst een finaal positief oordeel opportuun is indien de daadwerkelijke consequenties helder gemaakt zijn en deze overeenkomen met de verwachtingen omtrent de beperkte financiële reallocaties zoals ik die richting de Tweede Kamer heb verwoord.

Met deze brief geef ik invulling aan de toezeggingen die ik in het Algemeen Overleg heb gedaan om u over de genoemde consequenties te informeren. Tevens ga ik in op de overige onderwerpen die in het Algemeen Overleg aan de orde zijn geweest.

De HBO-raad heeft het navolgende onderschreven.

Ontwerp-Besluit

Zoals afgesproken in het Algemeen Overleg zal ik bevorderen dat de definitieve versie van het ontwerp-besluit houdende wijzigingen van het Bekostigingsbesluit WHW in verband met het kunstonderwijs om advies aan de Raad van State wordt gezonden. In dit ontwerp-besluit zijn de toegezegde aanpassingen aangebracht ten opzichte van het ontwerp-besluit dat u bij brief van 11 juni 2001 is voorgelegd; het gaat dan met name om de mogelijkheid om de bekostigingsfixus van vak- en verwante lerarenopleidingen te clusteren en om de mogelijkheid om een

overschrijding van de bekostigingsfixus in enig jaar te compenseren in een naastgelegen jaar. Overigens heb ik ter toelichting in een bijlage bij deze brief aangegeven welke concrete aanpassingen in het ontwerp-besluit zullen worden opgenomen.

Na advisering door de Raad van State zal ik het besluit voordat dit inwerking treedt, conform toezegging aan u toezenden.

Uitwerking in de Regeling bekostiging hoger onderwijs

Ik heb u in het Algemeen Overleg toegezegd u te informeren over de gevolgen van de bekostigingssystematiek op grond van de uitwerking zoals die is opgenomen in de Regeling bekostiging hoger onderwijs voor 2002. Daarbij is met name als aandachtspunt aan de orde gesteld dat de reallocatieve effecten voor de hogescholen, zoals ik in de beantwoording van de vragen over de bekostigingssystematiek heb aangegeven, zich (maximaal) beperken tot een daling van het budget voor het kunstonderwijs tot maximaal 2% per instelling per jaar.

In deze Regeling bekostiging hoger onderwijs worden jaarlijks bepaald:

- a. de omvang van de bekostigingsniveaus voor de initiële opleidingen;
- b. de omvang van de bekostigingsniveaus voor de voortgezette kunstopleidingen;
- c. de omvang van de bekostigingsfixus voor de initiële opleidingen, waarbij het voorstel van de HBO-raad uit juni 2000 gevolgd wordt;
- d. de omvang van de bekostigingsfixus voor de voortgezette kunstopleidingen, waarbij de besluitvorming in en vanwege de Cultuurnota 2001-2004 bepalend is;
- e. de omvang van het aanvullende overgangsbudget.

In de bijlage bij deze brief zijn de voornoemde gegevens opgenomen zoals deze in de Regeling bekostiging hoger onderwijs opgenomen zullen worden. Over deze gegevens is overleg gevoerd met de HBO-raad en bestaat overeenstemming voor de uitkomsten voor het begrotingsjaar 2002. Over de methode voor het aanpassen van de bekostigingsniveaus voor de volgende jaren zal nog nader overleg plaatsvinden.

Op basis van het voorgaande ontstaat per instelling voor de opleidingen en lerarenopleidingen op het gebied van de kunst het volgende beeld voor het begrotingsjaar 2002 waarbij een vergelijking is gemaakt tussen de rijksbijdrage berekend met het nieuwe en het huidige model.

	I. Rijksbijdrage – kunst 2002 gewijzigd beleid	II. Rijksbijdrage – kunst 2002 ongewijzigd beleid	III. % verschil tussen Rijksbijdrage oud en nieuw beleid
Amsterdamse Hogeschool van de Kunsten	54.818	55.936	-0,2%
ArtEZ hogeschool HKA/AKI	31.080	31.026	0,2%
ArtEZ hogeschool Const Huygens	10.926	11.149	-2,0%
Design Academy Eindhoven	6.351	6.439	-1,4%
Fontys Hogescholen Tilburg	19.702	19.417	1,5%
Gerrit Rietveld Academie	10.088	10.242	-1,5%
Hanzehogeschool Groningen	15.129	15.438	-2,0%
Hogeschool Alkmaar	3.347	3.290	1,7%
Hogeschool Brabant	6.699	6.450	3,9%
Hogeschool 's-Hertogenbosch	3.741	3.633	3,0%
Hogeschool Rotterdam	9.371	8.937	4,9%
Hogeschool van BK Muziek en Dans	26.981	26.932	0,2%
Hogeschool van de Kunsten Utrecht	34.988	35.017	-0,1%
Hogeschool van Muziek en Dans Rotterdam	24.681	23.874	3,4%
Hogeschool Zuyd	22.553	22.532	0,1%
Saxion Hogeschool Enschede	6.947	7.089	-2,0%
Totaal	287.402	287.402	0,0%

In kolom I. is de rijksbijdrage voor 2002 bij gewijzigd beleid als resultante van de beoogde bekostigingssystematiek. In kolom II. is de rijksbijdrage opgenomen die voor 2002 zou gelden op basis van de vigerende systematiek. In laatste kolom III. is het relatieve verschil tussen beide bedragen opgenomen. Conform de afspraak met de hogescholen gaat geen instelling er in 2002 meer dan 2% op achteruit. Het is mogelijk dat de verschillen per opleiding groter zijn; instellingen kunnen gegeven de bestedingsvrijheid zelf keuzes maken gericht op compensatie bij de interne toedeling van middelen. De komende begrotingsjaren 2003-2005 wordt deze systematiek conform het besluit en de toelichting daarop in de brief van 28 augustus 2001 op overeenkomstige wijze invulling gegeven. Daarover zal nog nader overleg plaatsvinden met de HBO-raad.

Het voorgaande is richtinggevend voor de berekening van de rijksbijdrage per instelling. Voor de goede orde merk ik op dat in de uiteindelijke rijksbijdrage ook de bijdrage voor de andere door de instelling verzorgde hbo-opleidingen is meegenomen alsmede de bijdrage voor de huisvesting en de loon- en prijsbijstellingen zijn verwerkt. Verder is een aantal generieke hbo-bepalingen ook op het kunstonderwijs van toepassing, met name de zogenoemde budgetfactor. De instellingen worden hierover de komende weken geïnformeerd via de reguliere rijksbijdragebrief. Dit laatste staat los van de beoogde invoering van de nieuwe bekostigingssystematiek.

Kwaliteit

In de beoogde bekostigingssystematiek is de kwalitatieve keuze van de student voor inschrijving bij een bepaalde opleiding bepalend voor de omvang van de middelen die een hogeschool ontvangt, oftewel

'voting with your feet'. De kwaliteit van een opleiding laat zich echter op verschillende manieren uitdrukken en waarderen. Er zijn kunstopleidingen en hogescholen die zich kwalitatief onderscheiden, soms juist door klein en selectief te zijn.

Gelet op de gedachtewisseling in het algemeen overleg hierover heb ik u toegezegd om nader onderzoek te doen naar beperkte en gerichte kwaliteitsgebonden financiering van de initiële of bacheloropleidingen. In het algemeen overleg zijn diverse invalshoeken belicht. Een mogelijke variant van kwaliteitsbekostiging betreft een verdergaande vorm van studentgebonden financiering oftewel vouchers. Een andere mogelijkheid is het kwaliteitsbewust inzetten van een gedeelte van het budget waarbij het onafhankelijke advies van deskundigen op het gebied van kunst en kunstonderwijs bepalend is.

Ik zal de Raad voor Cultuur vragen om mij te adviseren over de bedoelde kwaliteitsgebonden financiering van de initiële opleidingen. De betreffende adviesaanvraag zal ik u separaat toesturen. Mijn streven is om nog deze kabinetsperiode tot een standpunt te komen, opdat vanaf het begrotingsjaar 2003 invulling mogelijk is.

De fixus voor de opleiding vormgeving

In het overleg is de vraag aan de orde geweest de vraag of de bekostigingsfixus voor de opleiding vormgeving kan vervallen. Afgesproken is dat hierover eerst een nader onafhankelijk onderzoek plaats zal vinden. De vraag is of het gelet op de arbeidsmarktsituatie problematisch is indien het aantal afgestudeerden van de opleiding vormgeving of specifieke afstudeerrichtingen daarvan toe neemt. Uitgangspunt is en was voor mij dat het vervallen van de bekostigingsfixus voor de omvang van het instellingsbudget geen onoverkomelijke negatieve gevolgen mag hebben. Ik zal in overleg met de Beroepsorganisatie Nederlandse Ontwerpers, als belangrijkste vertegenwoordiger van de beroepspraktijk voor de afgestudeerden van de opleiding vormgeving, gehoord de HBO-raad, bezien op welke wijze tot een nader advies kan worden gekomen. Ik streef er naar dat dit advies zowel een kwalitatieve als kwantitatieve onderbouwing kent, waarbij de betreffende hogescholen en de vertegenwoordigers van de relevante arbeidsmarkt waaronder de Federatie van Kunstenaarsverenigingen gehoord worden. Bij dit onderzoek zal ook specifiek aandacht worden gevraagd voor de bedrijfseconomische positie van de opleiding binnen de hogeschool. Ik streef er naar om nog deze kabinetsperiode tot besluitvorming te komen.

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,

Dr. F. van der Ploeg

**Bijlage 1 Ontwerp-besluit houdende wijziging van het
Bekostigingsbesluit WHW in verband met het kunstonderwijs**

In het bijgevoegde besluit liggen de aanpassingen besloten ten opzichte van het ontwerp van 11 juni 2001 conform het bepaalde in de brief van 28 augustus 2001 en de toezegging in het algemeen overleg op 5 september 2001. In algemene termen gaat het daarbij om het volgende:

- a. Het besluit is gewijzigd met oog op het mogelijk maken van de clustering van de bekostigingsfixus voor verwante docenten en vak-opleidingen, zoals toegezegd in het algemeen overleg van 5 september. In genoemd artikel is de definitie van "opleiding", als onderdeel van de bepaling van de onderwijsvraag, aangepast. In het aangepaste besluit valt een cluster van opleidingen, eveneens onder de noemer "opleiding".
- b. Aan het besluit wordt een bepaling toegevoegd waarmee de financiële gevolgen van fluctuaties in de instroom voor instellingen enigszins verzacht worden. Omdat een jaar met (te) veel getalenteerde studenten gevolgd kan worden door een "mager" jaar, wordt de limitering van de bekostiging niet toegepast op het aantal eerstejaarsstudenten van één jaar, maar op de gemiddelde instroom van twee opeenvolgende jaren.
- c. In het artikel betreffende de invoeringsfase van het nieuwe bekostigingssysteem wordt naar aanleiding van de uitvoeringstoets door CFI is de gewenste definitie van eerstejaarsstudenten (voor de eerste maal ingeschreven in een bepaalde opleiding) niet in 2003 maar in 2004 ingevoerd. In de overgangsjaren 2002 en 2003 zal de oude definitie (voor de eerste maal bij de hogeschool ingeschreven voor een kunstopleiding) gehanteerd. Het bekostigingssysteem zal vanaf begrotingsjaar 2006 integraal in werking treden.

Bijlage 2 Elementen van de Regeling bekostiging hoger onderwijs

Bijgevoegd gaan de relevante onderdelen van de Regeling bekostiging hoger onderwijs betreffende het kunstonderwijs. De minister van OCenW zal de integrale regeling binnen afzienbare termijn publiceren als een van de OCenW-regelingen in het Gele katern bij Uitleg.